

ВІДГУК

на дисертацію **Григоренко Вікторії Євгеніївни**

«Формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва на заняттях образотворчого мистецтва»,

подану до спеціалізованої вченої ради К26.053.24

у Національному педагогічному університеті і

мені М.П.Драгоманова на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук зі спеціальності

13.00.02 – теорія та методика навчання (образотворче мистецтво). Галузь

знань – 0101 – Педагогічна освіта

Актуальність виконаного Григоренко Вікторією дисертаційного дослідження, обумовлена його безпосереднім відношенням до розв'язання проблеми систематичного, різностороннього естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва в педагогічній науці, що не отримали теоретичного осмислення і науково-методичної розробки у повній мірі. Це вимагає трансформації традиційних підходів до виховання дітей у сучасному світі. В цьому контексті особливого значення набуває тенденція посилення уваги до аспектів формування естетичного ставлення дітей до декоративно-ужиткового мистецтва в системі дошкільної освіти України.

Дисертантка цілком обґрунтовано сконцентрувала увагу на дослідженні стрижнєвої здатності декоративно-ужиткового мистецтва формувати естетичне ставлення дітей старшого дошкільного віку до нього та закономірно перевела в практичну площину, використавши її як продуктивний фактор забезпечення ефективності процесу формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва в системі навчального закладу.

Цільова орієнтація автора на теоретичне обґрунтування, розробку моделі формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва, визначення об'єкта та предмета дослідження у цілому адекватно відображається у постановці його завдань, доборі наукового інструментарію, що дає достатньо чіткі уявлення про обраний ракурс роботи, логіку її побудови.

Теоретичні засади роботи, що висвітлюються в розділах I-II дисертації, загалом характеризуються обґрунтованістю висунутих положень, широтою узагальнень, переконливістю аргументації та використанням міжпредметних зв'язків.

Визначаючи сутність центральної категорії дослідження – «естетичне ставлення» – автор різнобічно з'ясовує роль, значення, структурує, визначає різновиди (с.47) цього поняття від часів визначення, як «осмисленого споглядання» І.Песталоцці (с.16), як «живописними хитрощами» за Г.Сковороди (с.15) до узагальнення наукових праць періоду другої половини ХХ Н.Вераска та Н.Ветлугіної (с.23-24). *Не досить чітко та конкретно визначена періодизація становлення поняття «естетичного сприйняття», що*

потребує систематизації матеріалу. А ось ХХІ ст. у даній роботі дисертантка представляє дуже скудно.

Крім того, розкриваючи зміст естетичного ставлення до декоративно-ужиткового мистецтва, дисертантка проводить скурпульозне порівняння понять «знання» та «ставлення», де наводить свої визначення (с.25-27), на основі чого структурує механізм дитячого мислення на рис.1.1 (с.28).

У методичній частині роботи, III розділ наукової роботи дисертантка, окрім різноманіття методів та прийомів, більш досконало зупиняється на різноплановому спектрі ігрових прийомів під час вивчення декоративно-ужиткового мистецтва дітьми старшого дошкільного віку (с.95-97).

Вивчення естетичного потенціалу декоративно-ужиткового мистецтва та його вплив на формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку, визначення основних методологічних та методичних принципів його вивчення у навчально-виховному процесі ДНЗ, достатньо критично та переконливо аналізуючи його сильні та слабкі аспекти. Це дозволило автору в кінцевому підсумку запропонувати власну розгорнуту дефініцію ключового поняття дослідження як модель формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва.

Проте, обґрунтовуючи специфіку досліджуваного феномена, *автор, на жаль, спирається на вкрай звужене розуміння естетичного ставлення, акцентуючи увагу тільки на українській літературі, як засобу, а також трактуючи думку про його відсутність у старшому дошкільному віці, хоча далі за текстом ця думка частково спростовується і, вказується тільки на традиційні методи естетичного виховання, крізь призму мистецтва.* Те, що на цій прагматичній позиції ґрунтується традиційна система вітчизняної дошкільної освіти, зупинило автора зі своєрідного страху багатьох дисертантів різко відірватися від загальноприйнятого контексту більшості досліджень на крок від інноваційного реформування змісту естетичного виховання підростаючого покоління засобами декоративно-ужиткового мистецтва. Саме це, на наш погляд, не дозволило автору рішуче подолати вузькі рамки усталеного підходу до визначення змісту занять «Образотворче мистецтво», збагативши його технологіями креативної діяльності на основі досвіду оволодіння психологічними механізмами породження цінностей і смислів.

Справедливості заради слід підкреслити, що вищезазначений момент дослідження є одним з відступів від вибраної дисертанткою обґрунтованої авторської позиції. З особливою силою це проявилось в прискіпливій класифікації компонентів та змісту видів декоративно-ужиткового мистецтва (с.73-74), так наприклад на с.69 представлена розширена класифікація народної іграшки, у її різновидах на с.70, саме під час практичного відтворення дітьми старшого дошкільного віку в Рис.1.7.

Також, хочемо зазначити, що дисертанткою проведено досконалий аналіз існуючих на практиці дошкільних програм з образотворчого мистецтва (І.Богуславська, В.Воронова, Т.Разіна, І.Черкасова, І.Ликова, с.54-57), вказуючи на потенціал декоративно-ужиткового мистецтва у навчально-виховному процесі дошкільного закладу (с.58-60).

Дисертанткою розроблено організаційно-методичну модель формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва, здійснення котрої має бути з урахуванням основних критеріїв та показників, а саме: художньо-пізнавальний, емоційно-оцінний, діяльнісно-творчий.

Проте хотілося б зауважити автору, що *вірогідність дослідження передбачає представлення розширеного змісту дії цієї моделі, апробування її на практиці, натомість в дослідженні заявлені вузька характеристика педагогічних умов її реалізації (с.93-95).*

У цілому ж достовірність зроблених автором висновків не викликає сумнівів, оскільки дослідження має ґрунтовну теоретичну базу, проводилося з використанням доцільної сукупності методів теоретичного і практичного рівнів, що взаємодоповнювали один одного.

Вищесказане дозволяє стверджувати, що дисертанткою отримано такі *основні результати дослідження:*

- запропоновано дефінітивну характеристику наукового поняття «естетичне ставлення»;
- обґрунтовано його як педагогічну категорію в процесі естетико-орієнтованого навчання декоративно-ужиткового мистецтва дітей старшого дошкільного віку;
- проаналізовано становлення та розвиток теорії і практики формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва;
- розроблено педагогічну модель Формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва;
- запропоновані методичні рекомендації «Художньо-естетичний потенціал декоративно-ужиткового мистецтва» вчителям та викладачам ВНЗ підготовки студентів спеціальності «Дошкільна освіта», систему прийомів, форм і засобів навчання декоративно-ужиткового мистецтва, зі врахування аспектів естетичного сприйняття дітьми старшого дошкільного віку,

Аналіз отриманих дисертанткою результатів засвідчує їх *наукову новизну*: вперше обґрунтовані умови формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва на заняттях з образотворчого мистецтва, також визначені компоненти, критерії, показники та рівні його сформованості; розроблена організаційно-методична модель формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва.

Пропоноване дисертаційне дослідження має *практичне значення*, яке полягає в розробці та впровадженні у навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів: авторської методики формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва на заняттях з образотворчого мистецтва, ефективність

якої експериментально перевірено; методичні рекомендації «Художньо-естетичний потенціал декоративно-ужиткового мистецтва».

Слід відмітити, що дисертаційне дослідження В.Є.Григоренко не позбавлене ще ряду недоліків, серед яких:

розглядаючи зміст та сутність ігрових приймів під час проведення експериментальної частини наукового дослідження, ми спостерігали, що там їх безліч («Знайди пару» тощо, с.95-98) які з ігор на Ваш погляд були найвдалішими для досягнення високих результатів?

цікавою частиною дисертації є робота з батьками, формування в них сприйняття декоративно-ужиткового мистецтва, чи були на цьому етапі труднощі, якщо так, то які саме?

відсутність представленого аналізу підручників з «Образотворчого мистецтва» для дошкільних навчальних закладів, що було б доцільно відобразити у роботі;

робота значно виграла б за умови визначення основних складових естетичного сприйняття декоративно-ужиткового мистецтва дітьми старшого дошкільного віку.

Проте, висловлені зауваження, побажання та дискусійні твердження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Григоренко В.Є. Загалом вона є завершеним самостійним дослідженням однієї з актуальних і не розроблених проблем методики навчання, містить елементи новизни, принципове теоретичне значення.

Зміст дисертаційного дослідження відповідає спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (образотворче мистецтво). Галузь знань – 0101 – Педагогічна освіта, за якою воно подане до захисту.

Основні результати дисертаційної роботи достатньо представлені в науково-методичних виданнях і відображені в авторефераті дисертації.

Отже, проаналізована дисертаційна робота «Формування естетичного ставлення дітей старшого дошкільного віку до декоративно-ужиткового мистецтва на заняттях образотворчого мистецтва», відповідає вимогам пп. 9, 11-15 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами), а її автор – **Григоренко Вікторія Євгенівна** – з повним правом заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (образотворче мистецтво). Галузь знань – 0101 – Педагогічна освіта

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мистецьких дисциплін і
методик навчання ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницького державного
педагогічного університету
імені Григорія Сковороди»
13.10.2017

[Signature]
Підп. О.О.Смірнова
Засвідчую:
Нач. ВК *[Signature]* О.О.Павлюк